

63810-2 / AD79 0001 0000 4029 2980 0100

«La legítima desconfiança social cap a un Estat que emprà aquests mètodes està permetent esborrar els pecats propis recorrent als aliens»
Manel Pérez, 6 de juny

Camins entrecruats, el final del conte dels comptes andorrans resulta que és un de sol: que tant uns com altres en tenien, de diners furtius. Els d'aquí i els d'allà, defraudadors: és a dir, els Pujol i els Borbons. Al capdavall, coincidint a la mateixa entitat financera: AndBank. I fins i tot amb el mateix assessor d'evasions: Arturo Fassana. Gràcies que fan pena i analogies del perquè de tot plegat. Andorra, punt de trobada. I fins aquí l'evidència indiscutible: evasors tots dos. Les desigualtats –policials, judicials, econòmiques i mediàtiques– venen després i són altres. I de fons. Potser la primera i més flagrant és que els comptes dels Pujol els va trobar l'*armada espanyola* –per vies essencialment barroeres i il·legals, operació d'estat *Villarejo mediante*– i que la descoberta dels comptes reials andorrans l'ha hagut de fer, ves per on, un fiscal suís, Yves Bertossa. El determinant és la nacionalitat del fiscal. Es veu que la Fiscalia espanyola està massa preocupada en protegir zelosament les joies de la Corona i qui les qüestiona. La guerra bruta, zero novetat, només queda per als defectes i serveix per esbrinar-ho tot quan cal i, inversament proporcional, per tancar-ho tot quan interessa. Fins que ja no es pot.

I malgrat tot, ni a uns ni a altres els surten els comptes. Punt u. La pretesa confessió rehabilitant de

l'expresident de la Generalitat, fa set anys en format carta i avui a través d'un llibre, passa de puntetes i no diu res del forat negre que nega tot el que afirma i que desmenteix el relat fals premeditat que ens van voler vendre el juliol de 2014. Allà se'ns va vendre que el pecat venial original era del 1980 i que mai més en va saber res fins al pet d'aglà de l'escàndol. Amb la instrucció a la mà, però, podem llegir que les autoritats andorranes confirmen que el setembre del 2000 el titular del compte 63810-2 era Jordi Pujol i Soley. El compte l'obria el seu fill gran fent constar que el "real propietari dels béns dipositats" era l'aleshores president de la Generalitat, en el ple exercici de les seves funcions rere 20 anys al poder. Fins que això no sigui aclarit, l'únic rehabilitat serà encara la mentida. I més. Cinc mesos després de l'obertura d'aquell compte amb 307 milions de pessetes, una carta manuscrita addicional, del mateix president, se n'atribuïa la propietat. És a dir, la màxima autoritat del país enviava una nota a la Banca Reig –després AndBank– per dir que aquells diners eren seus. El relat venut, en canvi i per contra, sosté que des dels inicis dels vuitanta se'n va desentendre del tot. Han dit que aquella operació del 2000 tenia per banal motiu una triangulació barroera per facilitar l'abaratiment del divorci del seu fill despatrimonialitzant-li la fortuna. Això diuen els del "diuen, diuen, diuen". Després venen els fets i tot salta pels aires.

Punt dos gairebé calcat. La prete-

DAVID FERNÁNDEZ

PERIODISTA I ACTIVISTA SOCIAL

El final del conte dels comptes andorrans és que tant els Pujol com els Borbons tenien diners furtius

sa redempció de Juan Carlos I, fugit a Abu Dhabi amb protecció oficial a càrrec de l'erari públic –ja ho saben, la màgia quàntica del *gobierno más progresista de la historia*–, troba ara una nova esquerra: després de la regularització suïssa en suren ara els comptes andorrans. Més s'estira el fil, més gran és la ma-

deixa. I ara ja sabem que ho feia mentre era rei –i no després, com pretenien vendre–. En tot cas, la llei del silenci opera aquí sobre el fill, mentre la mateixa *derechona* que calla totes les tupinades del pare el rebateja com a Felpudo VI. No per la corrupció, sinó pels indults. Però què és el que més amaga la catifa reial? Que mentre va poder, sabent-ho tot, l'actual rei no va dir res: dir-ho i recordar-ho és el més gran anatema del sistema. Felip VI, sí, era el beneficiari dels comptes suïssos. Només –un altre cop el maleït i recurrent *només*– ho va reconèixer quan es va publicar en un diari –com els altres, és a dir, com sempre–. Com el fiscal, va ser un diari suís, no pas espanyol, massa entestats en lloar la infal·libilitat borbònica. Mentrestant, el silenci còmplice i encobridor de l'actual monarca va durar divuit mesos, sonata del *virgencita que me quede como estoy*. En l'exercici de les seves funcions, Felip VI també ha estat beneficiari dels comptes opacs del pare.

Els uns i els altres, doncs: bé, i els 24.000 súbdits espanyols que hi tenien comptes almenys fins al 2016. L'evidència indiscutible: Jordi Pujol i la 63810-2; Juan Carlos I de Borbón i la AD79 0001 0000 4029 2980

0100. I una altra desigualtat: el volum econòmic del patrimoni de cadascú, el perfil de cada personatge –un, àvid de poder; l'altre, embogit pels diners– i la distinta evolució judicial de cada cas. A uns, la inicial organització criminal pujolista, rere una instrucció deficitària i hiperbòlica, els ha decaïgut a "associació il·lícita" per la Fiscalia. L'Advocacia de l'Estat exonera l'expresident. A l'altre, el fill del qual presideix reialment totes les sales judicials, una triple investigació per targetes opaques, comissions saudites al TGV de la Meca i una *trust* a l'illa de Jersey. I ara, Andorra. Veurem com acaba: l'una i l'altra.

Corol·lari abundant, la indústria del frau fiscal forma part del patró de conducta delictiu de bona part de les elits, entestades en la cartera independentment de la bandera. I només caldria fer-ne la llista per observar-ho. D'Emilio Botín a Emilio Cuatrecasas, fiscalista condemnat per frau fiscal; dels Carceller a Rodrigo Rato. La llista extenua. La indústria de la corrupció tan propeera, déu-n'hi-do també. Ara que veiem com van caient els intocables del 35: primer fou Francisco González del BBVA, després Galán d'Iberdrola i ara citen Fainé i Brufau de La Caixa. Contra tota feudalitat, al final qui té tota la raó és un cantant de cançons de Xàtiva, Feliu Ventura, que aquell estiu de fa set anys va reblar el clau en aforisme de femer: la guerra bruta és corrupció i la corrupció és guerra bruta. Fruit d'aquesta intersecció, la canonada fa massa que va plena i saturada enmig d'un silenci eixordador i eixorc. Molta roba i poc sabó, diria la Montserrat Roig. I tan neta que la volen. I tan bruta com la deixen.

Sida: quaranta anys d'una pandèmia

El 18 de maig del 1981 el doctor Larry Mass va publicar una peça breu al diari *The New York Native* que es feia ressò dels rumors que parlaven d'una "nova malaltia que ha impactat en la comunitat gai de Nova York". Feia poc que una col·lega seva l'havia advertit d'una coincidència preocupant: en poc temps, havien sorgit una sèrie de casos estranys i letals de pneumònia a Nova York, les víctimes de la qual eren homes homosexuals. Mass, que portava anys fent recerca sobre la comunitat gai, va pensar que calia escriure'n alguna cosa.

El que Mass no sabia era que acabava de publicar el primer escrit sobre la sida, la darrera gran pandèmia del segle XX, que es va expandir a gran velocitat en un món cada cop més globalitzat i va arribar, ben aviat, a Catalunya. L'octubre del 1981 el primer pacient amb el que es coneixeria com a sida ingressa a l'Hospital de la Vall d'Hebron de Barcelona. En un informe pioner, un equip mèdic de l'hospital alerta que "els

informes d'altres casos d'infeccions oportunistes en homes homosexuals a Europa [...] indiquen que la comunitat homosexual internacional està en perill".

Ara, endinsats en una altra pandèmia ben diferent, commemorem el quarantè aniversari de la descoberta de la sida.

Ho fem amb la promesa real d'una vacuna i amb una medicació eficaç, però també amb una considerable desigualtat pel que fa a l'accés a la medicació, i amb la rêmora de l'estigma.

Si bé la cronologia del VIH/sida s'inicia, si més no de manera simbòlica, fa quaranta anys, no se sap del cert des de quan existeix el virus. En el seu recent llibre *Let the record show*, Sarah Schulman afirma que "sabem que la sida va existir dècades abans que la medicina finalment reconegués un patró de símptomes en els homes gais". Schulman menciona casos de l'anomenada "pneumònia dels ionquis", habitual

ISAIAS FANLO

PROFESSOR DE LITERATURES I CULTURES IBÈRIQUES A LA UNIVERSITAT DE CAMBRIDGE

entre les persones sense sostre de Nova York, amb símptomes idèntics als de la sida.

D'altres, com l'historiador Mirko Grmek, van més enllà i afirmen que el retrovirus que provoca la malaltia existeix des de fa dècades, i probablement segles. Grmek menciona casos possibles de sida

als anys 50, i comenta que l'esclat de la pandèmia està vinculat a factors socials que faciliten la propagació del virus. En aquest sentit, el virus del VIH va trobar, en el darrer terç del segle XX, els factors ideals per propagar-se.

Segons l'Organització Mundial de la Salut, la sida ha provocat la mort de més de trenta-cinc milions de persones a tot el món (més de 10.000 a Catalunya). Les conseqüències de la pandèmia, però, no només han estat mèdiques. Com comenta Leo Bersani en el seu assaig *¿El recto es una tumba?*, la sida ha estat utilitzada per condemnar la promiscuitat i el desig no

normatiu, i també per legitimar l'odi contra els homosexuals. El VIH, no cal dir-ho, no afecta exclusivament els homes gais, però aquest ha estat un dels col·lectius amb més incidència pel que fa a contagis. Bona part de l'activisme contra la sida va néixer dins de la comunitat LGBTI, i és a aquest grup a qui hem d'agrair molts dels progressos que s'han fet des d'aleshores.

No només urgeix, per tant, trobar una cura contra el virus, sinó també lluitar contra les conseqüències socials de la pandèmia: l'estigma que pateixen, encara avui, milions de persones, i que està directament relacionat amb la demonització del sexe en la nostra societat.

Si bé encara hi ha molt camí per recórrer pel que fa a la serofòbia (l'odi contra les persones seropositives), els avenços en l'àmbit de la medicina obren la porta a un panorama més optimista. Avui dia una persona amb VIH que tingui accés als nous tractaments pot viure amb plena normalitat, amb bona salut i amb una càrrega viral indetectable

Cinema i gènere: més enllà dels premis d'interpretació

Fa pocs dies el Festival de Cinema de Sant Sebastià va anunciar que en la propera edició del certamen ja no hi haurà distinció de gènere en els premis a la millor interpretació. El festival donostiarra se suma així a la mesura anunciada fa un any per la Berlinale i a la qual ja s'han afegit alguns altres festivals de menys impacte, com és el cas del Festival de Huelva - Cine Iberoamericano. La mesura, anunciada i defensada tant per les directores del festival de Berlín, Mariette Rissenbeek i Carlo Chatrian, com pel director del festival de Donosti, José Luis Rebordinos, pretén sumar-se a la reivindicació feminista en relació a la diversitat de gènere acollint per primer cop aquelles persones que no se senten identificades amb el binarisme home-dona o que transiten per la qüestió de gènere des d'altres llocs i punts de vista.

Malgrat que, a priori, la mesura pogués semblar una verdadera conquesta cap a la inclusivitat i el reconeixement a la diversitat de gènere, la veritat és que tan sols formulant-nos unes quantes preguntes és fàcil adonar-se que és insuficient per pal·liar una situació de desigualtat estructural i històrica en què no només estan infrarepresentades les dones i els col·lectius *genderqueer* sinó també molts altres col·lectius vinculats a la raça, l'ètnia i l'orientació sexual, entre d'altres. Tal com han denunciat associacions com Donés Visuals, la mesura tindria sentit si anés acompanyada d'altres mesures correctores d'aquestes desigualtats perquè, mentre les

oportunitats per accedir als papers en cinema segueixin reservades, en un percentatge molt elevat, a actors masculins blancs, és obvi que la possibilitat de guanyar aquest premi per a actrius i actors pertanyents a un altre dels col·lectius esmentats és baixa, per no dir molt baixa. Les dades ho ratifiquen. Segons un estudi fet per Martha Lauzen, directora executiva i professora del Centre per a l'Estudi de les Dones en la Televisió i el Cinema de la Universitat Estatal de San Diego, l'any 2019 el percentatge de personatges protagonistes interpretats per homes en les cent pel·lícules amb més recaptació mundial va vorejar el 60%, mentre que en el cas de les dones va ser només el 40%. L'estudi, que porta per títol *It's a*

ANNA PETRUS

CINEASTA

No s'usen eines per qüestionar els guions, on es cou el nostre imaginari

man's celluloid world: portrayals of female characters in the top grossing films 2019, també apunta un altre dels problemes que incideix en la manera com s'acaben valorant la qualitat de les interpretacions i que té a veure amb el tipus, la diversitat i la qualitat dels papers que s'ofereixen a uns i altres. Mentre els papers masculins van estar vinculats en un 60% a personatges dels quals es destacava la vida professional, els papers femenins ho van estar en un 52% a personatges l'interès dels quals requeia en la seva vida personal. A més, els personatges amb dots de lideratge, en qualsevol de les seves formes, van ser interpretats en un 74% per homes enfront del 26% de les dones, per no parlar de la qüestió de

l'edat i la manera com es marginalen les actrius a partir dels quaranta anys, que només van representar un 30% del total dels papers femenins, mentre que per sobre dels 60 anys només un 6% dels papers eren reservats a les dones. Finalment, si observem els papers femenins i la qüestió de la raça o ètnia, l'estudi mostra que un 68% de tots els personatges femenins van ser blancs, mentre que només un 20% eren negres, un 5% llatins i un 7% asiàtics.

De tot plegat se'n desprèn que actualment eliminar la distinció de gènere en el premi a la interpretació en qualsevol festival sembla contraproductiu perquè és fàcil preveure que la mesura no només no contribuirà a abolir les dificultats de molts col·lectius pel que fa l'accés als papers rellevants sinó que, indirectament, acabarà afavorint les interpretacions masculines pel simple fet que no s'apliquen eines o mesures per qüestionar els guions, on es cou el nostre imaginari cinematogràfic, des de la perspectiva de gènere, els feminismes i la necessària visió interseccional. Per poder canviar realment la indústria cinematogràfica i audiovisual, davant i darrere de la pantalla, és necessari anar al arrel del problema i, en el cas concret de la interpretació, començar a fomentar que realment existeixin papers diversos pel que fa a gènere, raça, ètnia, orientació sexual, etc., en igualtat de condicions. Mentre aquests papers no existeixin o representin un percentatge molt baix, i sempre dibuixats des de l'estereotip, el patriarcat i la seva visió del món seguirà emportant-se els premis.

MONOGRAM

que fa que el virus no es pugui transmetre. Basant-se en això, hi ha qui afirma que la pandèmia de la sida està superada, però aquest triomfalisme amaga un preocupant biaix de classe.

És cert que les persones amb el privilegi d'accedir a la medicació poden viure una vida normal, però aquest accés no és universal: la sida encara és una realitat que amenaça les vides de milions de persones, especialment als territoris amb el PIB més baix. S'estima que, de les 4.500 persones que es contagien del virus cada dia, gairebé un 60% viuen a l'Àfrica subsahariana. En països com Colòmbia hi ha persones seropositives que han de vendre la medicació al mercat negre -i, per tant, sacrificar la seva salut- per poder comprar aliment. Als Estats Units s'estima que un de cada dos homes afrodescendents que tenen sexe amb altres

homes acabaran esdevenint seropositius. I no ens oblidem, tampoc, de les persones trans i de gènere no binari, un altre col·lectiu castigat per la pandèmia.

Així doncs, si mirem més enllà de les persones blanques i cisgènere de classe mitjana i alta que vi-

uen a l'anomenat Primer Món, el relat triomfalista s'ensorra com un castell de cartes i ens planteja molts interrogants.

Hi ha, també, un horitzó legal. "Hem d'actuar contra les lleis que encara condemnen les persones seropositives a tot el món", co-

GETTY

La sida ha estat utilitzada per condemnar la promiscuïtat i el desig no normatiu, i per legitimar l'odi contra els homosexuals

menta el doctor Mass. Als Estats Units una persona seropositiva no pot tenir sexe amb una altra persona sense comunicar-li abans el seu seroestatus. Aquesta llei criminalitza les persones portadores del VIH i porta a situacions com la de Michael Johnson, un jove universitari condemnat a tres dècades de presó per haver mantingut relacions amb altres nois, després d'un judici on es va fer palesa l'estigmatització de les persones seropositives, i encara més quan són afroamericanes.

"En el futur, quan la sida sigui cosa del passat -conclou el doctor Mass-, serà necessari avaluar com es van comportar els que manaven. Caldrà fer un acte reparatiu amb les víctimes, encara que sigui simbòlic. Fer una mena de judici de guerra als polítics i a les indústries farmacèutiques, i veure quantes d'aquestes morts s'haurien pogut evitar".

Més enllà de les persones blanques i cisgènere de classe mitjana i alta que viuen al Primer Món, el relat triomfalista es desfà